

NOS Jeugdjournaal houdt kinderen niet wakker

'Ik vind moord gewoon, stom

TEKST MONIQUE HEIJST FOTOGRAFIE MARIE-JOSÉ VAN DEN ENDE

Het nieuws in de wereld kun je niet verbergen voor je kinderen. Maar hoe zorgt het Jeugdjournaal ervoor dat ze niet wakker liggen van een familiedrama of natuurramp? Flexibiliteit lijkt het toverwoord: "Bij zielige kinderen in Afrika pinkt ze een traantje weg, maar even later buldert ze al weer van het lachen."

Mijn kinderen net uit bad, pyjama aan en nog even samen naar het Jeugdjournaal kijken. Ben ik meteen zelf ook bij met het belangrijkste nieuws. Iedere keer verbaas ik me er weer over: hoe lukt het ze toch om het meest gruwelijke nieuws zo te brengen dat mijn kinderen het in zich opnemen, maar er geen enge dromen van krijgen? Wat weten de makers van het Jeugdjournaal dat ik niet weet? En kan ik ondertussen trouwens even weglopen om mijn mail te checken of moet ik er nu echt bij blijven zitten? Tijd om op onderzoek uit te gaan, bedenk ik.

Op de redactie van het Jeugdjournaal lijkt het wel een mierenhoop. Iedereen loopt kriskras door elkaar, overal hangen schermen met nieuwsberichten en iedereen zit ingelogd op een elektronische 'daglijst', waar alle nieuwsitems van die dag te vinden zijn. Drie keer per dag wordt er vergaderd en ik mag aanschuiven bij de middagvergadering. De Jeugdjournaal-redacteuren die dan aan het werk zijn, sluiten aan en de items voor de volgende uitzending worden besproken en verdeeld.

Vertaalslag

De redactie zoekt steeds weer naar de juiste vertaling van 'grotemensennieuws' naar nieuws dat geschikt is voor kinderen. Bij een item over Irak worden juist de Iraakse kinderen gefilmd. En bij een Nederlandse journalist die een Goed Nieuws Dag wil invoeren, wordt gedacht over een link met de doelgroep van het Jeugdjournaal. Rob van Trier, eindredacteur van het Jeugdjournaal, vindt dat je kinderen niet serieus neemt als je slecht nieuws van ze weghoudt. Misschien is het onderwerp Goed Nieuws Dag vandaag daarom wel een leuke uitsmijter: laat kinderen zelf vertellen wat hún goede nieuws van de dag is. Na een korte sessie rent iedereen weer naar zijn plek om verder te gaan met waar 'ie mee bezig was. De avonduitzending wacht.

Het leven is geen sprookje

Kinderen van negen tot en met twaalf jaar, dat is de doelgroep van het Jeugdjournaal. "Op die leeftijd zuigen ze informatie als een spons op en kennen ze het verschil tussen fictie en non-fictie", zegt chef redactie Ronald Bartlema. "Ze beginnen verbanden te leggen en zijn nieuwsgierig. Kinderen kunnen behoorlijk wat aan, maar ik vind samen met ouders kijken wel belangrijk, zeker als er jongere kinderen bij zijn. Dan kun je zo'n onderwerp later nog eens met elkaar bespreken." Eigenlijk weet iedere ouder wel wat zijn eigen kind aankan, vindt Ronald. Nog belangrijker: "Houd kinderen geen sprookjeswereld voor. Ik kijk zelf ook met mijn negenjarige dochter mee en zie hoe het bij haar werkt. Bij een onderwerp over zielige kinderen in Afrika kan ze een traantje wegpinken, maar even verderop zit

Volwassenen die denken dat je kinderen niet met nieuws moet vermoeien, hebben het mis

ze alweer te bulderen van het lachen. Daarom is zo'n vrolijke uitsmijter ook zo belangrijk."

De geur van pindakaas

Hoofddoel van het Jeugdjournaal is nieuws te brengen dat kinderen raakt. Rob van Trier: "Het moet gaan om iets waar ze direct mee te maken hebben, zoals de campagne van SIRE over ouders die zich misdragen langs de lijn van het sportveld. Daar balen kinderen van en dus laten we ze zelf aan het woord. Het kan echter ook voorkomen dat het onderwerp meer de volwassenen aangaat, maar zodanig wordt vertaald dat het kinderen toch aanspreekt."

Toen Unilever een fabriek van Calvé sloot, interviewde het Jeugdjournaal kinderen op een school in de omgeving van die fabriek. Rob weet het nog: "De geur van pindakaas was voor hen erg herkenbaar. En sommige kinderen hadden familieleden die hun baan kwijtraakten door de gedwongen ontslagen. Dát leeft bij kinderen. Het gaat erom dat je het nieuws naar een ander niveau tilt. Zo hebben we bij een formatiecrisis in België – op zich saai voor kinderen, maar wel belangrijk Europees nieuws – een politiek stripverhaal met South Parc-achtige poppetjes gemaakt. Die poppetjes riepen: 'Wil jij dan met mij?' Zo blijft het luchtig en haken kinderen niet af."

Bang voor het nieuws

Natuurlijk zijn er ook onderwerpen waarvan ik me afvraag of er *überhaupt* wel een goede manier is om het aan kinderen te vertellen. Maar Ronald Bartlema is daar heel duidelijk in: "Kinderen willen gewoon weten wat er in de wereld om hen heen gebeurt. Ze hebben een honger naar nieuws. Juist als het om heftige dingen gaat, willen ze weten hoe het zit. Neem de aanslagen op de Twin Towers. We kregen wel duizend vragen via onze site. De belangrijkste daarvan kwamen in de uitzending, inclusief een hele serie praktische tips over wat kinderen moesten doen als ze bang werden van het nieuws. Volwassenen die denken dat je kinderen niet met nieuws moet vermoeien, hebben het mis. Je moet het gedoseerd brengen, in hun eigen taal. Met beelden die zijn afgestemd op hun niveau, maar vooral ook niet te kinderachtig. Kinderen willen serieus worden genomen." ►

Klachten over wat we wél uitzenden, komen altijd van ouders

Ver van hun bed

Hóe je een bepaald onderwerp brengt, dat is de verantwoordelijkheid van het Jeugdjournaal, meent Rob. “Daar gaan vaak stevige discussies op de redactie aan vooraf. Het nieuws moet niet te bedreigend zijn, maar zo langzamerhand zijn wij wel getraind in het kijken met een kinderblik. Als een familiedrama groot in het nieuws komt, zoals die politiemans in Hilversum die zijn gezin ombracht, dan brengen wij dat nieuws ook. We zoeken naar een manier waarop duidelijk wordt dat het écht een uitzondering is, en juist daarom in het nieuws komt. We laten een politieagente aan het woord die vertelt dat kinderen niet bang hoeven te zijn. Het gaat ook om de toon die je gebruikt. Soms moet je niet te veel in details treden, want dat kan het beangstigend maken. Het opvallende is dat klachten over het feit dat wij iets wél uitzenden altijd van ouders komen, nooit van de kinderen. Die reageren inhoudelijk, ‘dat ze moord gewoon stom vinden’.”

De ontvoering van Madeleine McCann is een gebeurtenis die minder is blijven hangen bij Nederlandse kinderen, vertelt Rob. “Een Engels meisje dat in Portugal wordt ontvoerd: da’s toch een beetje een ver-van-hun-bed-show.” Gelukkig maar, want mij laat het niet meer los. Het nieuws over Jesse Dingemans, die een jaar geleden op klaarlichte dag werd doodgestoken

terwijl hij op school zat, had veel meer impact volgens Rob. “In de uitzending hebben we toen aangehaakt bij kringgesprekken. Want veel kinderen willen praten over heftig nieuws, dat maakt dat ze het kunnen behappen.”

Nadenken over de wereld

De wijk Ondiep, Dafur en Zuid-Afrika. Ronald Bartlema kijkt op bepaalde uitzendingen met trots terug: “Dan denk ik aan een aantal verhalen over de Utrechtse wijk Ondiep, waarin wij bewust met kinderen praatten en hun visie lieten horen. Of een reportage van verslaggever Nick Renooij, over tekeningen van kinderen uit Darfur die in Nederland werden tentoongesteld en met kinderen besproken. Dan zie je dat kinderen best wijs zijn, goed over de wereld nadenken en een groot gevoel van rechtvaardigheid hebben.

Ronald gaat nog even door: “Een reportage over een opvangcentrum voor aidswezen in Zuid-Afrika is mij heel sterk bijgebleven. Verslaggever Liesbeth Staats sprak met een kind dat met HIV was besmet. Dat kind liet opgewekt zien welke medicijnen hij allemaal dagelijks moest slikken om te kunnen overleven. In dat onderwerp kwam alles samen: de kwetsbaarheid van een kind, de hardheid van de wereld en de hoop en kracht die kinderen van nature hebben. Met de reportage over de *tsunami*, waarin we de gevolgen voor de kinderen daar optekenden, wonnen we de Cinekid Publieksprijs. Die prijs kregen we dus van kinderen zelf.” ■

‘Meekijken met mijn kind? Daar heb ik echt geen tijd voor!’

Stem mee op www.lofonline.nl

Fantasie of werkelijkheid?

“De redactie houdt bij de beeldselectie, in tekst en bij de opbouw, rekening met de doelgroep. Ook hanteren we geruststellingsstrategieën, maar we gaan *breaking news* over oorlogen, rampen en andere serieuze onderwerpen zeker niet uit de weg. Je kunt in deze informatiemaatschappij geen nieuws achterhouden. Kinderen horen het toch wel via het journaal, de radio, internet, school of de krant. Het is beter eerlijke informatie te geven, dan er vaag over te doen en het verder aan de fantasie van de doelgroep over te laten.”

Ronald Bartlema, Chef Redactie bij het NOS Jeugdjournaal

Tips voor ouders

- Praat na over het nieuws, zeker als blijkt dat je kind ermee zit of nog vragen heeft. Maar overdrijf niet.
- Reageer als ouder (in het bijzin van je kinderen) zelf niet

geëmotioneerd op nieuws met veel impact; blijf rustig.

- Kijken er jongere kinderen mee, zorg dan als ouder dat je erbij bent. Kijk en luister hoe er wordt gereageerd.
- Sommige kinderen hebben misschien wel de doelgroepleeftijd, maar zijn er emotioneel niet aan toe. Als kinderen in hun leven bijvoorbeeld heftige dingen hebben meegemaakt, kan nieuws tijdelijk een zware belasting zijn.
- Wordt er in de headlines een voor jouw kind te ingrijpend onderwerp aangekondigd of merk je dat bij de inleiding van de presentator (soms wordt vooraf expliciet gewaarschuwd), zet dan gewoon de televisie uit.

Wil je meer tips? Ga naar www.lofonline.nl

Hier kun je ook verder lezen over de geschiedenis van het jeugdjournaal en over Tamara Steur, redacteur bij het Jeugdjournaal en werkende moeder.